

Az idei útépités során az erdőt kivágták, a régészeti szakfelügyelet során végzett tuskózás régészeti leleteket hozott napvilágra, így vált szükségessé a leletmentő ásatás.

A keskeny sávban történő feltárás összesen négy régészeti objektumot eredményezett. Az előkerült leletek, melyek a Göcseji Múzeum gyűjtőterületéhez tartoznak, a Proto-Boleráz horizonthoz sorolhatók. A leletek restaurálása folyamatban van.

Munkatárs: Takács László régésztechnikus.

KREITER ESZTER

430. Zalaegerszeg, Andrásida, Gébárti-tó (Zala megye) R

2003. április 14. és június 17. között megelőző régészeti ásatást végeztünk a Zalaegerszeget É-ről megkerülő 76. út nyomvonalán, a Gébárti-tó nevű lelőhelyen. A nagy kiterjedésű őskori lelőhely egy É-D irányú dombháton húzódik, annak hossz tengelyében kb. 2 km hosszan elnyúlva. Az út nyomvonala a lelőhely É-i részét ÉK-DNy irányban szeli át. Ennek a szakasznak a K-i felén 2002-ben P. Barna Judit végzett megelőző régészeti feltárást, melynek során Balaton-Lasinja és Furchenstich korú objektumokat tárt fel. Miután a területet akácerdő borította, a lelőhely Ny-i kiterjedését csak idén, az erdő kivágása után lehetett tisztázni.

A feltárássra kijelölt terület egy platószerű dombon terült el. A humuszolást a tavalyi feltárás szélénél, annak folytatásaként kezdtük meg. Az akácerdő kivágása után a gyökérszint még a humuszolt felszínen is sűrűn jelentkezett.

A bolygatatlan régészeti objektumokat két munkafelületen tudtuk megfogni. Az első felület a mai felszín alatt kb. 40 cm mélyen, a második felület pedig ez alatt 30 cm-rel került elő. A lelőhelyen összesen 151 régészeti objektum került elő. A feltárt gödrök, anyaggyűjtő helyek és házalapok zömében a középső rézkori Balaton-Lasinja kultúrához sorolhatók, de ritkán Furchenstich-kerámia is előkerült. Az objektumok jó részének alját a területen húzódó kavicssteraszok adták. A dombhát ÉNy irányban enyhe lejtőbe fut. Ezen a részen a kavicssterasz a mai felszínhez jóval közelebb van, régészeti objektumokat itt már nem figyeltünk meg. A lelőhely kiterjedését egészen a lejtő alján húzódó kövesútig kutatóárokokkal megvizsgáltuk, ezek mindegyike negatívnak bizonyult.

A feltárt rézkori település feltehetőleg a dombhát D-i részén folytatódik, mely terület a nyomvonalnak már nem volt része, azt még mindig akácos borítja. A leletek a Göcseji Múzeum gyűjteményébe kerültek.

Munkatárs: Takács László régésztechnikus.

KREITER ESZTER

431. Zalaegerszeg, Neszele, Hatódi-dűlő (Zala megye) R, Á, Kk Zalaegerszeg É-i szélén, Neszele városrész ÉNy-i részén,

a Zala-folyó széles árterét kísérő dombon húzódó lelőhely közepén végeztük el a régészeti feltárást 2003. július 29. és augusztus 5. között. A város felől a domboldal déli részébe vágott Vas János-Gébárti-Andrásida utca és a K-i szélébe vágott Ilosvay utca határolja a megkutatott területet, amely jelen állapotában 3–4 méterrel, platószerűen az utcák szintje fölé magasodik.

A kutatás próbaásatásnak indult, aminek keretében kutatóárokokkal tisztáztuk, hogy az ingatlanon mekkora területen jelentkeznek a régészeti jelenségek. Azokon a felületeken azután, amelyek az objektumfoltok mutatkoztak, elvégeztük a teljes megelőző feltárást.

A kutatóárok humuszolása során azt tapasztaltuk, hogy az ingatlan ÉNy-i részén korábban számos kisebb – a falak vastagságából és a sekély alapozási mélységből ítélve – mezőgazdasági jellegű építmény állt. A terület K-i szélén és ÉK-i sarkánál talált, falazóblokk-téglákból és betonarabokból álló sittréteg szintén egykori modern épületek helyét jelezte. A két épületcsoport között vízlevezető árok nyomát találtuk. A megkutatott felület jelentős része tehát bolygatott volt.

12 kutatóárokban és a rábontásokban, összesen 793 m² felületen, 16 objektumot (gödröket, cölöplyukakat és egy edényégető gödröt) tártunk fel. A topográfiai terepbejárások (63/6 számú lelőhely) megfigyeléseinek megfelelően, zömmel rézkori (Balaton-Lasinja-kultúra), és kisebb arányban Árpád-kori, illetve késő középkori leletanyag került elő a település-jelenségek betöltéséből.

A leletanyag a Göcseji Múzeum gyűjteményébe került.

Az ásatáson részt vett Fullár Zoltán egyetemi hallgató. A feltárás geodéziai felmérését Soós Zoltán és Vadász Norbert technikusok végezték el.

Szakmai konzulens: Horváth László.

KVASSAY JUDIT

432. Zalakomár, Alsó-csalit (Zala megye) U, B

2003 őszén végeztünk terepbejárást az M7 autópálya Sormás-Nagykanizsa (215,5–206,2 kmsz.) közötti és Nagykanizsa-megyehatár (206,2–186,7 kmsz.) közötti szakaszain. Ezeket a szakaszokat 1992-ben dr. Horváth László, 2001 őszén és 2002 tavaszán Fekete Csanád végzett terepbejárást. Mi 2003-ban már nemcsak a főpályán, hanem az úgynevezett kapcsolódó utak által érintett területeken is elvégeztük a lelőhelyek felderítését.

A Szőkedencs felé vezető úttól délre elterülő Alsó-csalit nevű dűlőn jártunk, a dűlő középső részét elfoglaló tölgyestől Ny-ra. Itt egy lankás domb oldalában és tetején, homokos talajban egy nagy kiterjedésű őskori lelőhelyet találtunk (722. sz.). A talaj a robbanóeszközöket kereső kutatógödrök metszeteiben is erősen homokosnak bizonyult. A lelőhely 620 m hosszan húzódik a tölgyes mellett, szélessége 150–200 m, de jóval szélesebb is lehet K-i irányban, ugyanis az erdősáv, il-

letve a mellette húzódó dűlőút K-i oldalán még rossz látási viszonyok között is tudtunk gyűjteni néhány cserépet. Észak felé is hosszabb lehet, hiszen valószínű, hogy az útnál hirtelen megszakadna, igaz, ott felszíni leleteket nem találtunk. A lelőhely kiterjedése D-i és Ny-i irányban biztosnak tűnik, a domb Ny-i oldalára már nem húzódik át. A leletek közt több őrlőkő töredékét, 1 kovát és 1 magkövet, valamint számos kavicsoskerámiázúsalékos soványítású újkőkori (lengyeli kultúra?) töredéket és néhány késő bronzkori cserépet találtunk.

KVASSAY JUDIT – HORVÁTH LÁSZLÓ – SZÁRAZ CSILLA –
FRANKOVICS TIBOR

433. Zalaszentjakab, Aszali-dűlő

(Zala megye) R, Kk

Zalaszentjakab belterületétől ÉNy-ra, a Rák-patakba tartó kis vízfolyás Ny-i partján elterülő, 480×220 m kiterjedésű lelőhely középső részét érinti az M7 autópálya nyomvonala. Az útépítéssel veszélyeztetett területen 2003. augusztus 25. és szeptember 19. között megelőző régészeti feltárás keretében 2613 m² felületet kutattunk meg.

A településjelenségek a vízfolyást kísérő 60 m-es sávban jelentkeztek. A feltárt 12 objektum (gödörök, cölöplyukak, verem) közül egy nagyméretű gödör rézkori – a Balaton-Lasinja kultúrára jellemző – kerámiatöredékeket és kovakőeszközöket; a többi késő középkori – 16–17. századi – leleteket (edény-, és kályhacsempe-töredékeket, kovacsoltvas késeket és egy ezüst dénárt) tartalmazott.

A leletanyag a nagykanizsai Thúry György Múzeum becsehelyi bázisának régészeti raktárába került.

Munkatársak: Horváth Krisztián, Horváth Szabolcs, Kámán Beáta technikusok. A geodéziai felmérést Soós Zolt és Vadász Norbert technikusok végezték el.

KVASSAY JUDIT

434. Zalaszentjakab, Hidra-dűlő

(Zala megye) R, Kö

Zalaszentjakab belterületétől ÉÉNy-ra, a Rák-patakba tartó kis vízfolyás K-i partján elterülő, 150×100 m kiterjedésű lelőhely középső részét érinti az M7 autópálya nyomvonala. A 2003. október 27. és november 5. között végzett megelőző régészeti feltárás során az útépítéssel veszélyeztetett területet 1624 m² felületen kutattuk meg.

A talajerozió és a szántás által erősen lekoportatott településjelenségek elszórtaan jelentkeztek a megkutatótt területen. A feltárási terület D-i szélén az 1. és a 2. objektum között, 50 m hosszan, folt nélkül, számos őskori és középkori edénytöredék került elő a szántás aljában. A kibontott 4 objektum (3 gödör és 1 cölöplyuk) közül egy nagyméretű gödör rézkori – a Balaton-Lasinja kultúrára jellemző – kerámiatöredékeket és kovakőeszközöket; a többi késő középkori – 15–16. századi – leleteket (edénytöredékeket, kályhacsempe-töredékeket, bronz és kovacsoltvas eszközöket, üvegtöredéket) tartalmazott.

A leletanyag a nagykanizsai Thúry György Múzeum becsehelyi bázisának régészeti raktárába került.

Munkatársak: Horváth Krisztián, Horváth Szabolcs, Kámán Beáta technikusok. A feltárás geodéziai felmérését Soós Zoltán és Vadász Norbert technikusok végezték el.

KVASSAY JUDIT

435. Zánka, belterület

(MRT 1. k. 60/8 lh.)

(Veszprém megye) Ø

2003. április 26. és május 6. között megelőző feltárást folytattunk Zánka belterületén. Az érintett terület a 60/8 lelőhely körzete, a Rákóczi utcának, az Iskola utcától ÉNy-ra eső kb. 120–130 m-es szakasza. Az aszfaltút alatt sziklás-köves, sziklás rétegek váltották egymást, humuszréteg nem volt. Az árok mélysége kezdetben 200–230 cm volt, majd a tömör sziklaréteg elérése után kb. 1 méterrel csökkentették azt.

Az említett szakaszon a 6 munkanap alatt sem a kidobott földben, sem a csatorna kiásott árkában régészeti leletanyag nem volt, illetve a metszetalakban régészeti objektum nyoma nem mutatkozott.

CSIRKE ORSOLYA – PALÁGYI SYLVIA

436. Zsennye, kavicsbánya

(Vas megye) B

2003. június 2–4. majd 24–28. között folytattuk a múlt évi leletmentést. Az idei évben újabb 14 folt jelentkezett. Ezek a múlt évben feltárt temetkezésekkel együtt gyakorlatilag egy É–D-i irányú sírsort alkotnak.

A sírsortól kb. 10 m-re Ny-ra egy – talán – a halotti tor helyeként interpretálható gödörre bukkantunk. Ebben kb. 10 edény töredékei (tárolóedények, fazekak, bögre) voltak elterítve, alattuk pedig kb. 10 rosszul kiégett agyag, hengeres szövőszéknehezék töredéke hevert. A négyszögletes gödör két pontján faszenes törmelék és égésre utaló vörös elszíneződés koncentráldott.

A most feltárt sírok között gyermek, tinédzser és felnőtt egyaránt volt. Ép és korabeli rablással (felnőtt: 13., gyermek: 22. sír) feldúlt egyaránt előkerült. A sírok tájolása Ny–K és K–Ny volt. A két legérdekesebb temetkezés: a 13. sírban egy 5 nitszeges, csontmarkolatú tör maradt a helyén, talán fatokban, de a teljes felső vázrész (2 borda kivételével) eltűnt. A 15. sírban a felnőtt fa rönk-koporsóban nyugodott, amelybe teljes díszben temették el: 2 arany hajkarikával, 2 bronz torquessel (ezeken textilnyomok!), bal alkarján bronz spirálkarperreccel, a bal vállától a csípő felé egy bronztört (fatokban?, rajta is textilnyomok?) helyeztek. A csípő magasságában egy bögre volt (eredetileg a koporsóra helyezték?). A 17. sírszám egy halotti áldozat/depot emléke: tíz különböző edényt (tárolóedény, fazék, tál, bögre) tartalmazott.

II. ütem: Október 22-én próbaásatást végeztünk a fent megnevezett területen.